

**A 2015/2016. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló**

TÖRTÉNELEM

Javítási-értékelési útmutató

Közös feladatok

I. Összesen 5 pont.

- a) Kleiszthenész (1 pont)
- b) Kr.e. 508 (1 pont)
- c) a zsarnokság megakadályozása (*Más hasonló értelmű válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- d) 1. legalább 6000 szavazat leadása esetén, 2. ha valaki többséget ért el a legalább 6000 szavazaton belül (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- e) A politikai ellenfelek eltávolítására. (*Más hasonló értelmű válasz is elfogadható.*) (1 pont)

II. Összesen 5 pont.

- a) 1. 800, 2. Róma (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- b) grófság/comitatus (1 pont)
- c) oklevelek kiadása/ hitelesítése (1 pont)
- d) karoling minuszkuła (1 pont)
- e) Avar Kaganátus/Birodalom (1 pont)

III. Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.

A)

- a) kereszties hadjáratok
- b) 1095
- c) 1. belső harcok, 2. a Szentföld muzulmán megszállása (*A válaszok felcserélhetők, s más helyes megfogalmazásban is elfogadhatók.*)(Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- d) 1. lelki üdvösség, 2. zsákmány/gazdagság. (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

B)

- e) Esküt kell tenniük a lovagoknak a béke megőrzésére. (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)
- f) kiátkozással
- g) a feudális anarchiát vagy a lovagok állandó háborúskodását (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)
- h) Isten békéje/Treuga Dei/Pax Dei

IV. Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.

- a) (II.) Szilveszter
- b) Székesfehérváron vagy Fehérváron
- c) III. András vagy III. Endre

- d) (későbbi III.) Vencel
- e) német *vagy* bajor
- f) (Anjou, későbbi I.) Károly *vagy* Károly Róbert
- g) (Utószülött, Habsburg, későbbi V.) László
- h) (Jagelló, I. *vagy* III.) Ulászló
- i) (Habsburg III.) Frigyes
- j) (Hunyadi, I.) Mátyás

V. Összesen 6 pont.

- a) (A latin szolga szóból ered elnevezésük. A XI-XIII. században) a királyt közvetlenül szolgáló, (szabadságát megőrző,) saját földdel rendelkező réteg. (A várjobbágyok egy részével ők alkották a XIII. század végétől kialakuló nemességet.) (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- b) Fiú utód nélkül a birtok negyed részét (a negyed rész értékét) a tulajdonos lánya örökli. (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (0,5 pont)
- c) Az örökölt nemesi birtok (hűtlenség *vagy*) a fiúág kihalása esetén visszaszállt (háramlott) a királyi kincstárra. (*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- d) 1. 1351, 2. I. (Nagy) Lajos (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- e) Megszüntette a szabad végrendelkezést, a legközelebbi férfi rokon örökölt *vagy* a birtokot tilos volt elidegeníteni, az a nemzetségen belül apáról fiúra szállt. (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (0,5 pont)
- f) ősiség (0,5 pont)
- g) (kialakuló) köznemesség (kis/középnemesség) / birtokos nemesség / nemesség/ királyi serviensek (0,5 pont)
- h) A törvény védte a nemesi birtok egységét / megóvta attól, hogy a bárók kezére jusson / a nemzetség kezén hagyta a birtokot/a királyi birtokállomány gyarapítása. (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)

VI. Összesen 3 pont.

- a) III. Béla (0,5 pont)
- b) az uralkodó előtt tárgyalt ügyek írásba foglalása *vagy* az államigazgatás hatékonyabbá tétele (*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- c) birtok-adományleveleket (0,5 pont)
- d) (IV. Béla) a tatárjárás után – kövár építése fejében – birtokokat adományozott (*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (0,5 pont)
- e) csökkent a királyi birtokállomány, ezáltal a királyi hatalom is (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (0,5 pont)

VII. Összesen 4 pont.

- a) trieri, mainzi, kölni érsekek, szász fejedelem, cseh király, brandenburgi örgróf, rajnai palotagróf (Elemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)
- b) A Luxemburg (0,5 pont)
- c) Prága (0,5 pont)
- d) Mert a fejedelmek lényegében önállóak voltak (szuverenitással rendelkeztek saját területükön). (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- e) a Habsburg-ház (0,5 pont)

VIII. Összesen 4 pont.

- a) Erdélyt (0,5 pont)
- b) 1552 (0,5 pont)
- c) I. Ferdinánd (0,5 pont)
- d) Az országegyesítésről (Erdély visszatéréséről a Magyar Királyságba) (1 pont)
- e) Fráter György/Martinuzzi/Utyeszenich György (0,5 pont)
- f) Erdély kormányzójaként és János Zsigmond gyámjaként vezető szerepet játszott az országegyesítési kísérletben (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)

IX. Összesen 3 pont.

- a) (új)olasz vagy füles bástya (0,5 pont)
- b) XVI. (XVII.) században (0,5 pont)
- c) Megszűnik a holttér vagy az egész falsík védhetővé válik. (1 pont)
- d) A védők ágyúját csak nagyon kis szögéből lehet eltalálni. (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)

Feladatok a rendes érettségi vizsga évét közvetlenül megelőző évfolyam tanulói részére

X. Összesen 5 pont.

- a) Német-római Birodalom (0,5 pont)
- b) harmincéves háború (0,5 pont)
- c) 1618-1648 (1 pont)
- d) vesztfáliai béke (1 pont)
- e) 1. a császári hatalom gyengült 2. a fejedelmek hatalma nőtt
(*Hasonló tartalom más megfogalmazásban is elfogadható.*) (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- f) pl. a birodalmi rendek jogainak kiterjesztése; a német államok független külpolitikát folytathatnak (*Hasonló tartalom más megfogalmazásban is elfogadható.*) (1 pont)

XI. Összesen 6 pont.

- a) merkantilizmus (1 pont)
- b) a nemesfém országokon belül tartása/gazdaság fejlesztése/adóbevételek növelése
(*Más helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- c) alacsony vámokkal beengedték a feldolgozatlan termékeket és magas vámokkal távol tartották a késztermékeket (*Hasonló tartalom más megfogalmazásban is elfogadható.*) (0,5 pont)
- d) biztosították az iparnak az olcsó nyersanyagot és távol tartották a külföldi versenytársakat
(*Hasonló tartalom más megfogalmazásban is elfogadható.*) (0,5 pont)
- e) alacsony vámokkal segítették a késztermékek kivitelét és magas vámokkal benntartották a nyersanyagokat (*Hasonló tartalom más megfogalmazásban is elfogadható.*) (0,5 pont)
- f) biztosították az iparnak, hogy export híján olcsó nyersanyaga legyen és hogy olcsón tudjon a hazai nyersanyagokhoz jutni (*Más hasonló tartalmú megfogalmazások is elfogadhatók.*) (0,5 pont)
- g) a reguláris hadsereg fenntartása hatalmas összegeket igényelt vagy a hadsereg az iparcikkek (egyik legnagyobb) megrendelője volt (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)
- h) Colbert (1 pont)

XII. Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.

- rendi monarchia / rendi konföderáció / nemesi köztársaság
- liberum / szabad veto
- Báthory István
- IV. (Rettegett/Félelmetes) Iván

XIII. Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.

Esemény	Évszám	Földrajzi név	Betűjel a térképen
Savoyai Jenő döntő győzelmet arat a török felett.	1697	Zenta	A
Lotaringiai Károly és Miksa Emánuel visszafoglalja Budát.	1686	Buda	D
Kara Musztafa Bécset ostromolja.	1683	Bécs	G
a „második mohácsi” csata	1687	Nagyharsány	E

XIV. Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.

- szerbek
- egyházi / a görögkeleti vallás szabad gyakorlása / vallási autonómia
- (katonai) határőrvidék
- a magyar rendekkel, a magyar törekvésekkel szemben is *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)*
- Rákóczi-szabadságharc

XV. Összesen 5 pont.

- hajdúszabadság / kollektív nemesség (1 pont)
- Bocskai-szabadságharc/felkelés (vagy bármelyik másik hajdúszabadság adományozása) (1 pont)
1. sárospataki, 2. 1708 (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)
1. ónodi, 2. 1707 (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

Feladatok a rendes érettségi vizsga évében tanulók részére

X. Elemenként 0,5-0,5, összesen 3 pont.

- jobbágyfelszabadítás/ kötelező, állami kárpótlással történő jobbágyfelszabadítás
- önkéntes örökváltság
- kötelező örökváltság
- robot
- úriszék
- érdekegyesítésre, jogkiterjesztésre *(Ennek a körülírása is elfogadható.)*

XI. Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.

A,

Széchenyi Ferenc

Indoklás: Széchenyi Ferenc a gyűjtemény megalapítója volt

B,

Széchenyi István

Indoklás: Széchenyi István a (Tudós Társaság) kezdeményezője (és alelnök) volt

C,

William Tierney Clark

Indoklás: William Tierney Clark a híd tervezője

XII. Összesen 5 pont.

- 1, Az „októberi diploma” vagy a „februári pátens” (0,5 pont)
- 2, Mert abban szerepel, hogy bár Magyarország a birodalom része, de törvényeire és szokásaira nézve független, s ebből vonták le azt a következtetést, hogy önálló alkotmánya és intézményrendszere lehet/ Pragmatica Sanctioból fakadnak a közös ügyek, közös védelem kötelezettsége *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- 3, hadügy, külügy és az erre szolgáló pénzügy (elemenként 0,5, összesen 1,5 pont)
- 4, delegációkkal – hatvan-hatvan főnyi bizottságokkal (0,5 pont)
- 5, Ferenc József megkoronázása (0,5 pont)
- 6, 1848 decembere óta őt a magyar politika trónbitornak tekintette/ mert addig nem volt megkoronázva. *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)

XIII. Összesen 4 pont.

- 1, élelmiszeripar/malomipar/szeszipar/feldolgozóipar (0,5 pont)
- 2, Fordított összefüggés: kevesebb emberrel többet termel/csökkent a dolgozók száma és növekedett a termelés/intenzívebbé vált *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- 3, Budapesten (0,5 pont)
- 4, A (centrális irányú) vasútépítést (1 pont)
- 5, A demográfiai mutatók változásával/ népességnövekedéssel *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)

XIV. Több szám beírása esetén, a számok a beírás sorrendjében vehetők figyelembe. A 6. sorban a két válaszelem együtt ér 0,5 pontot. Soronként 0,5-0,5, összesen 4 pont.

ÁLLÍTÁS	SZÁM
1. Az állam létrejötté a második Balkán háborúban elért szövetséges sikernek köszönhető.	6
2. Két fejedelemség egyesülésével jött létre oly módon, hogy először a fejedelem személye, majd az országgyűlés lett közös.	3
3. A jelölt balkáni államok közül a legkorábban szuveréné vált állam.	2
4. Az Osztrák-Magyar Monarchia okkupálta.	4
5. Függetlenné válása a San stefano-i békének és a berlini kongresszusnak köszönhető.	5
6. Hosszabb függetlenedési folyamat után a teljes függetlenségüket a berlini kongresszus után nyerték el.	1, 3
7. A 19. század végén Oroszország legfontosabb balkáni szövetségese.	1
8. Legnagyobb területi veszteségét az első Balkán-háború után szenvedte el.	7

XV. Összesen 4 pont.

- 1, A Tökére (1867) (0,5 pont)
- 2, A Kommunista Kiáltványban (Más Marx alkotás is elfogadható.) (0,5 pont)
- 3, osztályharcok történeteként (0,5 pont)
- 4, Elutasítja az osztályharcot/proletárdiktatúrát/forradalmat, helyette a hatalom megszerzését a demokratikus kereteken belül, választásokkal is megvalósíthatónak tekinti. (1 pont)
(Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható, de az is tartalmazza az aláhúzott részt!)
- 5, revizionizmus (0,5 pont)
- 6, Létrejöttek a szociáldemokrata pártok, amelyek elutasították az osztályharc szélsőséges formáját és a proletárdiktatúrát. *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)

XVI. Összesen 4 pont.

- 1, Az orosz-japán háborúból (1 pont)
- 2, A Schlieffen-terv/villámháborús terv (0,5 pont)
- 3, A német haderő Belgiumon áthaladva lerohanja Franciaországot/bekeríti Párizst, aminek hatására a franciák – mint 1870-ben – kapitulálnak (miközben a Monarchia feltartja Oroszországot). *(Más hasonló értelmű, helyes tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- 4, A Marne folyóig (1 pont)
- 5, II. Miklós (0,5 pont)

Szakirodalmi kérdések megoldásai

I. téma: Gyermekkor, ifjúkor, hazai tanulás – külföldi egyetemjárás a középkor- és kora újkori Magyarországon

XVII. IGAZ-HAMIS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) hamis
- b) igaz
- c) igaz
- d) igaz
- e) hamis

XVIII. SZOKÁSOK (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) eltérő: a magyar nemes birtokát az összes fiú (a polgár és a jobbágy vagyonát az összes gyermek) között osztották fel (egyenlő arányban) (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)
- b) eltérő: Magyarországon inkább azok mentek apácának, akik szerettek volna. (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

XIX. NEMESI NEVELTETÉS (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

- a) iskolai: jog, katonai ismeretek, erődítéstan, matematika, geometria (*A hét szabad művészet felsorolása nem válasz a kérdésre!*) (*Bármelyik három helyes válasz elfogadható.*)(3 pont.)
- b) nem iskolai: tánc, zene, udvari viselkedés, vívás, lovaglás, modern nyelvek (*Bármelyik három helyes válasz elfogadható.*)(3 pont.)

XX. ÉLETKOROK (Az életkorok megadása 0,5 – 0,5 pont, a jelentésük meghatározása 1 – 1 pont, összesen 4 pont.)

	Kezdeté a fiúknál	Kezdeté a lányoknál	Mit jelentett a számukra?
törvényes kor	14 év	12 év	perképesnek számítottak
teljes kor	24 év	16 év	a birtokaik felett szabadon rendelkezettek

XXI. VÁRAK (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Németújvár, Rohonc

XXII. KANCELLÁROK (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Bakócz Tamás vagy Szatmári György vagy Szalkai László

XXIII. DAJKÁK (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

- a) mert jobb a teje (mint a lányos anyáé)
- b) az elválasztás után ő vigyázott a gyerekre

XXIV. FELELETVÁLASZTÁS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) lovaglást és fegyverforgatást
- b) domonkos
- c) iskolai szünet
- d) királyi kamarás
- e) a királyné tartotta a csecsemőt

II. téma: I. Ferenc József és a magyarok

XVII. IGAZ-HAMIS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) igaz
- b) igaz
- c) hamis
- d) hamis
- e) hamis

XVIII. RENDELKEZÉSEK (Elemenként 1 pont, összesen 10 pont.)

- a) protestáns pátens, 1859
- b) februári pátens, 1861
- c) szilveszteri pátens, 1851
- d) olmützi alkotmány, 1849
- e) októberi diploma, 1860

XIX. TERVEZETEK (Elemenként 1 pont, összesen 7 pont.)

- a) Cassandra-levél (Kossuth nyílt levele Deákhoz), 1867
- b) kütahyai alkotmányterv, 1851
- c) Dunai Szövetség, 1862
- d) Kossuth Lajos

XX. ÉRVELÉS (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

hamis,
nagyobb számban a nemzetiségek által lakott vidéken álltak hivatalba (részben morvaországi, csehországi, galíciai) hivatalnokok (akik politikailag megbízhatók voltak és tudtak németül)

XXI. KÖZÖS MINISZTEREK (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) Andrássy Gyula, ifj. Andrássy Gyula, Berchtold Leopold, Burián István (Szlávy József, Kállay Benjámín, Kálnoky Gusztáv) *(Bármelyik két helyes válasz elfogadható.)*

- b) Lónyay Menyhért, Kállay Benjámín (Szlávy József, Burián István, Szalay László)
(*Bármelyik két helyes válasz elfogadható.*)

XXII. FELELETVÁLASZTÁS (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Egyesült erővel
- b) 1853-ban, Orsova közelében
- c) 1 évre
- d) a legtöbb adót fizetők

III. téma: A Kádár-kor kultúr- és művelődéspolitikája

XVII. IGAZ-HAMIS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) hamis
- b) igaz
- c) igaz
- d) hamis
- e) igaz

XVIII. POLITIKUSOK (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

- a) Szirmai István
- b) Aczél György (Appel Henrik)

XIX. NÉPI ÍRÓK (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Illyés Gyula, Veres Péter, Szabó Pál, Kodolányi János, Németh László, Erdei Ferenc
(*Bármelyik két helyes válasz elfogadható.*)
- b) Magyarország felfedezése

XX. RÖVIDÍTÉSEK (Soranként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) támogatott, túrt, tiltott (0,5 pont nem adható)
- b) Fialat Írók József Attila Köre
- c) Élet és Irodalom

XXI. A LEGVIDÁMABB BARAKK (Összesen 12 pont.)

- a) Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.
Disszidálók: az országot (a szigorú ellenőrzés ellenére) elhagyók (a zöldhatáron át vagy turistaút résztvevőjeként).
Határsáv intézménye: (a hatvanas évek közepéig) az ország nyugati és déli határai mentén 50 km-es sáv, ahová az ott élőkön kívül mások csak külön engedéllyel léphettek be.
„Bélás”: kétforintos.
- b) Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.
Zánka, Csillebérc

c) Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.

budapestiek: a mozi

értelmiségiek: a színház

kispolgári rétegek: az olvasás

munkások: a sport

d) a Biblia (1 pont)

e) Olcsó Könyvtár (1 pont)

f) a televíziózás (1 pont)

g) 1953-ban (1 pont)

h) Kinizsire (1 pont)

XXII. FELELETVÁLASZTÁS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

a) Déry Tibor

b) Hideg napok

c) Hungaricus

d) 1952-es helsinki

e) a hetvenes években